

Юрiй СТЕЦИК,

orcid.org/0000-0003-1795-687X

*кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка (Україна, Дрогобич) stetsyk_u_o@ukr.net*

КРИСТИНОПІЛЬСЬКА КАПІТУЛА ГАЛИЦЬКОЇ ПРОВІНЦІЇ ЧСВВ 1909 Р.: ЗБЕРЕЖЕННЯ ЧЕРНЕЦТВОМ ТРАДИЦІЙ САМОВРЯДУВАННЯ

У статті публікується протокол засідань провінційної капітули, яка проходила у Кристинопільському монастирі, що належав до галицької провінції реформованого Чину Святого Василія Великого. Зміст документа розкриває питання щодо переобрання виборних керівних посад провінційної управи (протоігумена, протоконсультора, двох консульторів, секретаря), утворення профільних комісій (духовна, шкільна, економічна) та розгляд їх пропозицій, проведення місійної праці (Бразилія, Канада). Встановлено, що самоврядування василіянського чернецтва базувалося на засадах християнського демократизму: виборність керівних посад, збереження таємниці голосування, колегіальність в управлінні, вільне висловлювання думок, плюралізм пропозицій.

Ключові слова: *капітула, провінція, протоігумен, провінційна управа, консультор.*

Yuriy STETSYK,

Ph D (History), Associate Professor,

Department of Ukraine's History

Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University

(Ukraine, Drohobych) stetsyk_u_o@ukr.net

CRISTINOPIL CHAPTER OF GALICIAN PROVINCE OF THE OSBG IN 1909: THE PRESERVATION BY MONKS OF THE TRADITION OF SELF-GOVERNANCE

In the article a protocol of the meetings of a provincial chapter of the reformed Order of St. Basil the Great, held at the Kristinopil monastery, belonging to the Galician province of the OSBG are published. The content of the document reveals the following issues: re-election of elective governing posts of the provincial council (proto-hegumen, proto-consulter, two counsulters, and secretary), formation of specialized commissions (spiritual, school, economic), consideration of their proposals, and carrying out missionary work (Brazil, Canada). It is established that the self-government of Basilian monasticism was based on principles of Christian democracy: election leadership positions, the preservation of the secrecy of voting, collegiality in management, free expression of opinions, and pluralism of proposals.

The introduction of a scientific report of the protocol of the meetings of the Kristinopol provincial chapter in 1909 allows a modern scholar of the Basilian Order to reconstruct the legal foundations of the organization of self-government of Ukrainian monasticism, which, in the absence of a national state, performed administrative functions in preserving its religious identity.

The author is of the opinion that the established church-administrative structure of the Ukrainian Greek Catholic Church, in the absence of Ukrainian statehood, played the role of governing bodies in the self-organization of Ukrainian communities in Eastern Galicia.

Key words: *monastic chapter, province, proto-hegumen, provincial council, counsulter.*

Постановка проблеми. Із проведенням Добромільської реформи (1882 – 1903) у Василіянському Чині проведено духовне оновлення, яке сприяло збільшенню чисельності чернецтва. Щороку до новіціату поступали 25 – 30 кандидатів. Зреформовані василіяни поступово переймали найбільші монастирі від монахів старого уставу, беручись завзято до місійної, видавничої та виховної праці.

У 1904 р. отці-сзуїти, які відповідали за проведення реформи Василіянського Чину, помітили, що їм вдалося духовно виховати нове покоління чернецтва, яке здатне самостійно управляти Чинном (Патрило, 1992: 343). Саме із цього часу відбувається відродження традицій самоврядування,

які знайшли вираження у скликанні колегіального органу управління – капітули (собору чернецтва), яка вирішувала виборчі, дисциплінарні та законодавчі питання.

Аналіз джерел та останніх досліджень. У церковній історіографії нагромадився значний масив праць з історії василіянських монастирів. Однак серед них віднаходимо поодинокі розвідки із василіянського законодавства М. Войнар (Wojnar, 1954: 191), М. Ваврик (Ваврик, 1958: 46), П. Підручний (Підручний, 2017: 15), І. Патрило (Патрило, 1992: 343). Серед наявних праць основна увага звернута на докладне дослідження постанов генеральних капітул. Натомість провінційні капітули, особливо у розглядуваний час, відігравали вагомий роль в управлінні Чином, оскільки під час Добромильської реформи генеральні капітули не скликали, а вперше її зібрано аж у 1931 р. Відповідно провінційна капітула у першій чверті XX ст. посідала провідне місце в адмініструванні аскетичного життя василіянського чернецтва.

Мета статті – розглянути основні постанови Другої Кристинопільської проінційної капітули спрямовані на відродження та розбудову реформованого Василіянського Чину.

Виклад основного матеріалу. 1904 р. Конгрегація Пропаганди видала розпорядження про те, щоб отці-езуїти передали управу та провід Чину зреформованим василіанам. На той час реформовані ченці посідали 15 монастирів, які нараховували 66 ієромонахів, 40 братів-студентів та 67 братів-помічників.

Першим протоігуменом зреформованих василіян, із правом головного настоятеля – архимандрита), обрано о. Платоніда Філяса (1904 – 1917), який був надзвичайно талановитим, активним та цілком відданим Чині і Католицькій Церкві.

Перша Кристинопільська провінційна капітула 1906 р. розглянула зміни до правил в Конституції 1896 р. Зокрема, значні зміни внесено до п'ятої частини Конституцій («Провини та кари»). Також прийнято та проголошено правила для урядників, які, однак, не було включено до Конституцій (Патрило, 1992: 344).

Капітула видала цілу низку постанов, які згодом так і не увійшли до Конституцій: наприклад, докладні приписи про зберігання убогості, уникнення обмов, звільнення для професорів від приватного проказування хорових частин, якщо вони бувають одну годину в хорі; вирішено усталити форму публічного проказування хору та інші.

Усі постанови, зміни і поправки до Конституцій 1896 р. видано латиномовною книгою та відправлено до Риму для затвердження. Перед їх відправленням наказано настоятелям монастирів дотримуватися цих постанов та правил, читати їх раз на рік у рефектарі, на домових консультах (нарадах) з метою впровадження в уклад аскетичного життя.

На Другій Кристинопільській капітулі 1909 р. прочитано постанову Конгрегації Пропаганди щодо внесення змін до Конституцій 1896 р. та зауваження до її п'ятої частини (про провини та кари). Також розглянуто декрет згаданої інституції від 29.07.1909 р. із повідомленням про затвердження редактованих Конституцій папським престолом. На цій підставі капітула прийняла постанову видати друком затвердженні Конституції, які побачили світ у 1910 р. Це були перші повні Конституції реформованого Чину, затвердженні декретом Конгрегації Пропаганди (27.07.1909 р.) та папою Пієм X, оскільки василіянське згромадження підлягало юрисдикції папського права. Протоігуменом Галицької провінції переобрано о. Платоніда Філяса (Wojnar, 1954: 191).

Загалом розглядувана капітула тривала із 6 до 13 серпня 1909 р. у василіянському монастирі в Кристинополі (сучасне м. Червоноград Львівської області). Загальний собор складався із 18 делегатів, які представляли монастирі Галицької провінції ЧСВВ, провінційну управу та прокураторів Чину. Капітула складалася із 11 засідань (сесій). Для ефективної роботи собору утворено три комісії: духовна (розглядала пропозиції щодо удосконалення чернечого життя, усунення дисциплінарних порушень); шкільна (відповідала за освітні питання); економічна (проводила фінансову ревізію діяльності прокураторів (економів провінції та Чину)).

На початках капітула розглядала виборчі питання: обрання протоігумена та провінційної управи (1 протоконсультора, 2 консульторів та 1 секретаря). Перед початком голосуванням визначено процедуру голосування: таємне, складення присяги про нерозголошення результатів голосування до часу затвердження Римом обраних кандидатур.

Після завершення виборів духовна комісія запропонувала посилити дотримання клявзури по монастирях; про уніфікацію у відправленні літургій; про встановлення суворих покарань за обмови та критику.

Шкільна комісія, розглянувши стан освітніх студій братів схоластиків, запропонувала запровадити викладання екзегетики (богословської науки про тлумачення біблійних текстів); створення центрального архіву, бібліотеки та музею.

Економічна комісія провела докладну фінансову ревізію прибутків та видатків Чину, якими розпоряджався провінційний прокуратор (економ) та генеральний прокуратор в Римі. Заслухавши звіти прокураторів, капітула прийняла позитивну ухвалу про їх діяльність впродовж 1907 – 1909 рр.

На завершальних сесіях капітули провадилися дискусії щодо організації і провадження місійної праці василіянами в Канаді та Бразилії. Зокрема, було вислухано монахів-місіонерів, які побували на цих континентах. Лунали пропозиції про створення окремої Бразилійської або ж загалом Американської провінції, яка б охоплювала утворені місійні дома. Також пропонувалося розпочинати місійну працю на території Російської імперії, бо саме тут у 1830-х рр. ліквідовано діяльність Василянського Чину та Унійної (греко-католицької) Церкви. Однак ці питання тільки обговорювалися і не було прийнято жодних ухвал (ЛННБ ВР. Ф. 3. Спр. 130. Арк. 106зв–112зв.).

Висновки. Запровадження до наукового обігу протоколу засідань Кристинопільської провінційної капітули 1909 р. дає змогу сучасному досліднику Василянському Чину реконструювати правові засади організації самоврядування українського чернецтва, які в умовах відсутності національної держави, виконували адміністративні функції у збереженні своєї релігійної самоідентифікації. Дотримуємося думки, що усталений церковно-адміністративний устрій Української Греко-Католицької Церкви, в умовах відсутності української державності, відіграв роль органів управління в самоорганізації українських громад у Східній Галичині.

Документ

ПРОТОКОЛ ЗАСІДАНЬ КРИСТИНОПІЛЬСЬКОЇ ПРОВІНЦІЙНОЇ КАПІТУЛИ 1909 р.

ДРУГИЙ ЗАГАЛЬНИЙ СОБОР ПРОВІНЦІЇ РУСКОЇ ЧИНА СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО, ВІДБУТИЙ В КРИСТИНОПОЛІ 6–13 серпня 1909.

На підставі рішення Св. Конгрегації de Propaganda Fide, ч. прот. 26503 з 10 липня 1909 скликав о. Протоігумен II-й Собор до Кристинополя.

Собор зачав ся в п'ятницю дня 6 серпня торжественною Службою Божою, яку відправив о. Протоігумен – з діяконами.

I. Засіданє – 9 год. рано

1. На голос домового дзвінка о год 9-й зібралися всі Отці Собору покликані в каплиці домовій. Відспівано «Царю небесний». Отець Протоігумен в короткій промові заявив, що на підставі письма Св. Конгрегації скликав сей II-й собор для вибору нового Заряду Чина і згадав коротко що зробив старий заряд Чина в протягу 5 літ і що випадає зробити тепер Зарядови, оголосив декрет отвореня Собору, який Отці прийняли до відомости. Опісля заняли свої місця в приписанім уставом порядку:

1. О. Плятонід Філяс, Протоігумен, презис Собора
2. О. Єронім Маліцький, Прокуратор Чина і Протоконсультор
3. О. Юліян Даций, делегат монастиря Кристинопільського
4. О. Мелетий Лончина, Ігумен монастиря Львівського і Консультор
5. О. Дионізий Ткачук, Консультор
6. О. Ігнатий Тисовский, Ігумен м. Дрогобицького
7. О. Маріян Повх, Ігумен м. Бучацького
8. О. Анастазий Калиш, Ігумен м. Жовківського і Секретар Провінції
9. О. Софроній Соколовский, делегат Крехова
10. О. Віталій Градюк, Ігумен монастиря Лаврівського.

11. О. Онуфрій Бурдяк, Ігумен монастиря Кристинопільського
12. О. Макарий Каровець, Ігумен м. Улашківського і делегат монастирів Улашківського, Бучацького, Дрогобицького і Михайлівського
13. О. Висаріон Фідик, Ігумен монастиря Михайлівського
14. О. Мартирий Котович, делегат монастиря Жовківського
15. О. Марко Галушинський, Ігумен монастиря Крехівського
16. О. Йосиф Пеленьський, делегат Львова, Лаврова, Краснопущі і Підгорець
17. О. Павло Демчук, Прокуратор римський
18. О. Євгеній Нищий, Ігумен Краснопущі.

2. Понежи супроти правности скликаного Собору ніхто не підніс ніякого заміту, узнано явним голосованям Собор правосильним.

3. Приступлено до вибору асистентів і секретаря Собора. Позаяк при першій голосованню не одержано абсолютної більшости голосів, приступлено до другого. Голосовано тайно картками. На 18 членів Собора одержали: О. Маліцький – 10 голосів, о. Лончина – 4, о. Калиш – 4. Вибраний о. Маліцький. На II-го асистента дістав: о. Галушинський – 10 голосів, о. Калиш – 8. Вибраний о. Галушинський. Секретаром вибрано о. Демчука і додано йому на помічника о. Карівця.

4. О. Секретар відчитує дотичний уступ з Конституцій, ст. 40.

5. Протоігумен запитує Отців до котрого речинця мають бути вношені жаданя і уваги відпоручників, по мисли Конституцій.

О. Повх вносить що всякі справи належить вносити на руки президії в протягу трох днів, попережаючи вибори. О. Маліцький вносить, щоби до вітїрка, 10/8. О. Ткачук додає, щоби як вплине щось важного, то і по речинці було трактоване.

Ухвалено речинець вівторок до вечери.

О. Протоігумен поясняє замітку (1) на стор. 33 Конституцій, яка робить деякі трудности в справі виборів, і в своїй бесіді говорить: Гадка Св. Конґреґації видає ся бути, щоби Капітула хотяй не має права дефінітивного вибору Заряду законного, вибрала однак кандидатів, котрі булиб предложені Св. Конґреґації де Пропаганда Фиде в цілі їх прийнятя через туюж і вибору дефінітивного. Так пояснила текст Конституцій, в послїдних днях через св. Конґреґацію de Propaganda Fide доповнений, пров. Конзульта, заявившись при тім, що правдоподібніше годить ся Соборови ставити не одного кандидата на протоігумена, але трох, як се зазначено в Конст., де говорить ся о капітулі провінціяльній.

Понеже однак є і друга гадка, щоби ставити лиш по одному кандидатови до будучого Заряду в Чинї, вносить, щоби ціла капітула висказала свою збірну гадку в повисшій ділі і запитує, чи се хотять Отці рішати на сім засїданню, чи перед самими виборами по tridium.

Отець Калиш ставить, щоби єї рішити днесь.

О. Маліцький також за тим, щоб єї не відкладати.

При голосованню було 14 голосів за трактованя сеї квестії зараз.

В дискусії над самою справою о. Маліцький видить трудність в тім, що предложивши Конґреґації одного кандидата на протоігумена, відбирає ся єї можливість eligendi.

О. Повх за одним кандидатом.

О. Каровець — за одним і о. Бурдяк те саме.

О. Калиш за трома, бо Конґреґація трактує нас як капітулу провінціяльну і ми би перескочили наш круг діланя, коли би ставили лиш одного. Ставленя трох дає Конґреґації субстракт до вибору.

О. Ткачук ставить третє внесене, щоби не ставити терна, але предложити Конґреґації трох, з котрих оден мав би бути протоігуменом, а два другі конзульторами. Крім того додати, ще одного на третого конзультора і на секретара, або і більше, в цілі, щоби і тих могла Конґреґація «eligere».

О. Галушинський піддає четвєрте внесене, покрєвнене з внесеням о. Ткачука, а то щоби предложити 5 кандидатів, з котрих би Конґреґація вибрала Заряд Чина.

О. Каровець стоїть на становищі, що наша капітула є генеральна, бо так називає єї рескрипт Конґреґації, який каже виразно: «Dovendosi tenere nel prossimo mese di Agosto il Capitolo Generale».

На тім засіданні перервано і заповіджено слідуєче на год. 4,15 по полудни.

II. Засіданє – 4,15 по полудни – 6 серпня

Отець Протоігумен піддає повисші чотири внесеня дотично вибору Заряду під голосованя.

I. Внесеня: «Капітула вибирає і предкладає св. Конгреґації: одного монаха кандидата на протоігумена, одного на першого конзультора, одного на другого, одного на третого, а одного на секретара».

За тим першим внесенем було 14 голосів; против него 4, проте оно в цілости перейшло, а тим самим перепали інші внесеня, а то, щоби предкладати Конгреґації терно або 5. На тім засіданні закінчено і назначено вибір на вівторок 10 серпня год. 9 рано.

Засіданє Конзульти – 7 серпня 10,30 перед полуднем

Сповідниками на час собору іменовано, крім домових ще трох, а то о. Маліцького, о. Лончину, о. Галушинського.

Вибір комісій:

Комісія духовна: о. Ткачук, о. Дацій, о. Демчук, о. Повх, о. Пеленьський, о. Калиш.

Комісія економічна: о. Маліцький, о. Градюк, о. Бурдяк, о. Дацій, о. Соколовський, о. Фідик.

Комісія шкільна: о. Галушинський, о. Котович, о. Калиш, о. Маліцький, о. Тисовський, о. Лончина.

О. Протоігумен відчитує ухвали першої капітули, затверджені і змодифіковані Св. Конгреґацією.

На тім засіданні закінчено.

III. Засіданє – вівторок 10 серпня - 9 год. перед полуднем

I. О. Секретар відчитує дотичний уступ з Конституцій о виборі.

II. О. Протоігумен уділив всім Отцям Собору розршення від цензур – «in ordine ad eligendum regimen».

III. Відтак (о. Протоігумен) вносить, чи ОО. хотять звязатися секретом що до трох річий:

1) Хто яку гадку заступав на Соборі.

2) Хто і кілько голосів дістав при виборі.

3) Що до рішень Собору.

О. Калиш противить ся заприсяженю що до 2), бо по інших Чинах говорить ся хто кілько голосів дістав. Є за тим, щоби Собор приказав задержати секрет лиш що до довершеного вибору.

О. Тисовський за ухвалою тайни що до рішень Собору, що до двох других просить о поясненя.

О. Фідик закидає брак консеквенції внесеню о. Калиша що до тайни, хто вибраний, а свободи виявленя хто кілько голосів дістав.

О. Калиш поясняє свою гадку, що і він є за секретом, хто кілько дістав голосів до часу оголошеня.

О. Ткачук противить ся присязі що до тайни, а поручає лиш наказ задержати тайну силою св. послуху так що до висліду голосованя аж до его оголошеня, як що до числа одержаних голосів.

О. Каровець за присягою що до виборів аж до затвердженя Римом з обави на перепони що до виборів зі сторони людей непокликаних.

О. Маліцький за тайною з огляду на евентуальне не затверджене Римом.

О. Каровець піддержує своє внесенє що до заприсяженя, бо много річий під послухом в практиці не заховує ся.

При голосованню переходить внесенє о. Ткачука і Калиша що до захованя секрету під послухом наложеним Собором – 14 голосами протів 4.

Отже, Собор наказує під послухом заховати тайну висліду вибору до его правного оголошеня, і що до числа голосів одержаних, як також що до того хто яку гадку заступав, а що до рішень собору лишає ся дискреції кожного.

IV. Приступлено до голосованя на Протоігумена.

Голосованє відбуває ся тайно картками під приписаною присягою, яку складає кождий перед відданем голосу. Перші голосують члени президії.

При першому скрутинії голосів показує ся що о. Плятонід Філяс дістав 13 голосів, о. Калиш 2, о. Ткачук 1, о. Демчук 1, о. Маліцький 1.

Вибраний Протоігуменом: о. Плятонід Філяс.

О. Філяс виказує причини, які склонюють его до предложена трудностей, які бачить в прийняттю поновного вибору на Протоігумена.

З огляду на передше подані і теперішні рації ставить о. Протоігумен внесене, щоби Отці Собору приступили до нового голосованя і вибрали нового кандидата.

По тім забирає голос о. Каровець і заявляє, що капітула приймає до відомости тії заявленя о. Протоігумена і ставить внесене, щоби по мисли наших Конституцій приступити до голосованя на конзульторів, як се є на порядку дневнім.

V. Приступлено до вибору конзульторів. Голоси віддають ся під присягою.

На Протоконзультора дістають при першім голосованю О. Маліцький – 8 голосів, о. Калиш 4, о. Лончина 3, о. Дацій 1, о. Тисовский 1.

Позаяк при сім першім голосованю не осягнув ніхто вимаганої уставами абсолютної більшости, приступлено до другого.

При другім голосованю дістав: о. Маліцький 9 голосів, о. Калиш 5, о. Лончина 3, о. Тисовский 1.

Заряджено сейчас III-ге голосоване, при котрим по мисли наших Конституцій голос пасивний мали лиш два, що при другім голосованю одержали найбільше голосів.

При третім голосованю дістав: о. Маліцький 12, о. Калиш 4. Оба кандидати не голосували, що і не могло вплинути на зміну голосованя.

Отже, на Протоконзультора вибраний: о. Маліцький.

VI. Приступлено до вибору II-го Конзультора. Голосує ся під присягою.

При першім голосованю дістає о. Лончина 9 голосів, о. Калиш 6, о. Ткачук 1, о. Градюк 1, о. Галуциньский 1.

Отець Протоігумен заряджує II-ге голосоване.

При другім одержує: о. Лончина 11 голосів, о. Калиш 6, о. Ткачук 1. Вибраний о. Лончина.

VII. Приступлено до вибору III-го Конзультора. Голосовано три рази.

При першім голосованю упало: на о. Калиша 6 голосів, на о. Галуциньского 5, на о. Градюка 3, на о. Повха 1, на о. Бурдяка 1.

При другім голосованю дістав о. Калиш 6, о. Галуциньский 8, о. Ткачук 2, о. Градюк 2.

Позаяк ніхто не одержав абсолютної більшости, зарядив о. Предсідатель третє голосоване, до котрого входять лиш два, що одержали при другім голосованю найбільше голосів.

При третім голосованю дістав: о. Галуциньский 9 голосів, о. Калиш 7; оба не голосували.

Вибраний III-м Конзультором о. Галуциньский.

VIII. При голосованю на Секретаря дістав при першім голосованю: о. Демчук 11 голосів, о. Калиш 4, о. Каровець 1, о. Нищий 1, о. Дацій 1.

Вибраний секретаром о. Демчук.

Картки по кождім голосованю спалено.

IX. О. Протоігумен зарядив коротку молитву в церкві на подяку Господу Богу за поміч при виборах і заповів найблише засідане на год. 4,15 по полудни.

На тім засідане закінчено.

Засідане IV – 10 серпня год. 4,15 по полудни

О. Протоігумен заряджує відчитане протоколу з першого засіданя.

I. Один з секретарів відчитує, а по відчитаню поручено справити деякі місця.

II. О. Протоігумен вносить від ОО. Шкирпана і Дидика просьбу в ціли допущеня їх на засіданя капітули “cum voce informativa et consultativa” в справах місий Бразилії і Канади і отвирає над сим дискусию.

В дискусії забирають голос:

О. Ткачук, який пропонує, щоби згадані Отці дали капітулі на письмі свої постуляти, противить ся участи їх в дискусії і голосованю, а що до партикулярних річий, лучше щоби тим займила ся консульта провінцияльна.

О. Маліцький заявляє ся за допущене їх на капітулу і до дискусії, щоби могли розвязати деякі трудности.

О. Каровець за участю їх на засіданню капітули і в дискусії.

О. Лончина за участю в дискусії, а на час мають ся повзятя рішень – мали би они вийти з салі засідань.

О. Протоігумен ставить внесенє:

Щоби успішнійше обговорити справи місії Канади і Бразилії і нести їм поміч зізволяє капітула на допущенє ОО. Шкірпана і Дидика на засіданє капітули з правом забирања голосу в дискусії “*cum voce informativa et consultativa*” з тим, щоби они предложили також на письмі свої постуляти.

Через повстанє годять ся всі на предложенє.

ІІ. О. Протоігумен заявляє, що сим вичерпано порядок дневний нинішного засіданя, а назначує найблише на завтра год. 11 перед полуднем. Перед тим відбудуть ся засіданя президії і засіданя комісійне.

На тім засіданє закінчено.

Засіданє V – 11 серпня - год. 11 перед пол.

I. О. Протоігумен зауділяє капітулі, що до капітули вплинуло багато внесень що до житя духовного, які всі переглянено, а в части передискутовано в комісії духовній. Внесенє сі мають на цілі зарадити деяким похибкам, які лучаються по домах. В тих внесенях підносить ся приміром:

Брак послушеньства у старших;

Ломанє мовчаня; пересиджуваня сьвященників і ігуменів по чужих келиях в часі мовчаня;

Фабуляція з женщинами;

Скорочуваня благодареня по Службі Б.

Мало конзульт, мало екзорт;

Ляїки полишені опіки духовної;

Критики, обмови;

Брак чистоти по коритарях і келиях;

Деякі привикли довго спати, не проповідують, не сповідають;

Гості люблять по всіх келиях ходити;

За конфіденціальне поступованє зі сьвіцкими;

В розмовах не додають титулів: отець або брат;

Зле вихованє братів ляїків;

Всім тим похибкам зараджують Конституції і капітула поручає їх виконаня Протоігуменови, ігуменам і сповідникам.

ІІ. До капітули вплинула просьба братів ляїків о привернення їм титулу «Преподобний», а не уживати «Чесний».

Над тим вивязалася довша дискусія.

О. Ткачук вносить, щоб сей титул впровадити приватно з полишенням в ухвалах капітули Першої.

О. Тисовский противить ся сему, бо се булоби з уймою попередної капітули без нового окремого розпорядженя.

О. Маліцкий уважає за ліпше офіційно єє впровадити.

Деякі підносили, щоби з ухвал першої капітули «*exrungenge*» точку титулятури.

Внесенє перейшло більшостью голосів.

ІІІ. Ухвалено внесенє:

Капітула поручає о. Протоігуменови, щоби звернув ОО. Ігуменам увагу що до введеня трактованя монахів через «Ви», а говорячи о сьвященниках додавати «Отець», о братах – «Брат», з полишенням магістрови новиків свободи уживати і «Ти» – до новиків.

ІV. До капітули вплинуло зажаленя що при виборах на делегатів агітовано. По короткій над тою справою дискусії принято внесенє о. Ткачука: «Поручає ся Курії провінціальной, щоби виробила і видала відповідне зарядженя в цілі спиненя агітації передвиборчої. Курия має поручити комусь перестудювати справу виборів, а заразом подати як розуміти спосіб інформованя ся перед виборами дозволеного Конституціями».

На тім засіданя покінчено, а заповіджено найблише на год. 5 по полудни.

Засіданє VI – 11 серпня год. 5 – по полудни

I. О. Протоігумен заявляє, що є внесенє що до клявзури.

Поручає ся урґованє і перестеріганє клявзури.

II. В справі однообразности церемоній літурґічних, капітула поручає захованє їх так що до відправи, як і що до способу служеня.

III. “Urgeatur praeseptum quoad cautelam in collocutione cum foeminis”.

IV. Телеґрафічне повідомленє о смерти монаха лишає ся довільним.

Внесеня комісії шкільної:

1. Капітула поручає запровадити науку еґзеґетики на всіх роках по мисли декрету папи Пія X. – Ухвалено.

2. Кождий з наших монахів має кінчити що найменше три роки богословія. – Ухвалено.

Комісія духовна ставить дальші внесеня:

Поручає ся захованє секрету з чужими о річах законних.

В справі капітули перед обітами поручає ся однообразність, а такий спосіб відбуванє єї:

На письмі подають всі домашні увагу Настоятелеви, сей вибирає що уважає за відповідне, списує на одній картці, а скликавши всіх, перечитує ошибки Братів ляїків, опісля схолястиків. Сей спосіб подасть О. Протоігумен всім до випрактикованя.

О. Калиш вносить, щоби се не було ухвалою капітулярною.

Внесенє: Забороняє ся приймати сьвіцких на довший час на мешканє за клявзуру.

Не брати на себе рекомендацій сьвященників, стараючих ся о парохію.

* * *

Наступило справозданє о. Прокуратора за час від початку року 1907 – до 31 липня 1909.

За той короткый час старав ся о. Прокуратор головно стреміти до очищеня домів з довгів. До сего служило повстриманє неконечних будов і інвестицій.

Внесенє комісії економічної:

Комісія економічна провіривши рахунки о. Прокуратора Провінції яко дійсні з фактичним станом вносить, щоби Отці Собора приймили до відомости звіт о. Прокуратора і рахунки замкнені по нинішний день.

Капітула приймила се внесенє 17-ма голосами.

На тім скінчило ся засіданє і о. Протоігумен заповів слідуєчє засіданя на год. 10,30 взавтра.

Засіданє VII – 12 серпня – 10,30 год. перед полуднем

Принято і ухвалено внесенє комісії духовної:

I. Капітула запоряджує, щоби ніхто з наших не принимав обовязку рекомендованя сьвященників на пароха, винявши випадок де би ходило о більше добро Церкви і за відомостию Настоятелів. За тим внесенєм голосувало 15 Отців, 2 проти.

Неприсутний о. Дацій – задля слабости.

II. Капітула забороняє принимати на довший побут на мешканє в монастири людей сьвіцких.

Крім того принято внесенє:

III. Капітула похваляє гадку, щоби всі старинні річи зібрати в однім центральноім монастири з обезпеченям права власности дотичного монастиря.

За тим внесенєм заявили ся всі Отці в числі 17.

IV. Принято внесенє комісії духовної:

Тому що мимо постанов порередної капітули не заховують ся приписи дотичні обмов і критик і тії не устали, – поручає капітула Зарядови Чина аби строгими карами пильновали захованє тих постанов.

V. Капітула спостерігає що конституції і ухвали попередної капітули, що до духовного відома братів не суть введені в практику, поручає капітула поурґуваня їх. За внесеня 2 голоси, протів 15. З додатком – не всі принято

Наступив звіт о. Прокуратора зі стану касового і видатки каси провінцияльської – і на внесенє комісії економічної приймила капітула оцю резолюцію:

Капітула на підставі провіреня рахунків Впр. о. Протоігумена через комисию економічну приймає до відомости замкнення тих рахунків до дня 1.8.1909 року.

Повстанєм з місця принято внесенє.

Позаяк в комісії перепало внесенє і просьба братів ляїків що до знесеня розпорядженя попередної Капітули що до Причастя по «Со страхом Божим» – вносить о. Котович ту справу на повнім засіданю і ставить таку резолюцію:

Капітула прихляє ся до просьби братів ляїків що до зміни розпорядженя попередної капітули що до Причастя по «Со страхом Божим».

Над тим вивязала ся довша дискусия. Забирали голоси: о. Бурдяк, о. Нищий, о. Галущинський, о. Лончина, о. Каровець «про», і о. Ткачук відсилає єї до порішеня Римови.

Рації «про» опирають ся на привілею, на рубриці старих служебників, на негодованю викликанем з нею межи братами, на заяву Митрополити, що на найблисшій Синоді постарає ся о приверненє давної практики.

Внесенє принято 13 голосами, протів 5.

На тим засідані перервано, а о. Протоігумен заповів слідуюче засіданє на год. 4,30 по полудни.

Засіданє VIII – 12 серпня – год. 4,30 по полудни

О. Протоігумен в ширшій промові представляє справу місий і предкладає їх вагу для Чина, признаючи, що они для нас питомими. Зрозуміли се наші попередні Настоятелі з Чина ОО. Єзуїтів – о. Щепковский, котрий перший отворив місию Бразилійску і о. Бапст, який вислав наших Отців до Канади. Перед нами Росия, де незадовго будемо також змушені вислати наших монахів.

О. Фідик інтерпелює о. Протоігумена, чи є які реальні надії на Росию.

О. Протоігумен пояснює, що може за 5 літ настануть сприяючі для нас обставини в Росії. Тепер одна княгиня в Росії жертвує 100.000 рублів на основаня там монастиря, що має може і вневдовзі наступити на разі tecto nomine.

На се засіданє припущено ОО. Шкирпана і Дидика і они зложили справозданє що до місії Бразилії і Канади. Сі справозданя залучаються тут.

Над сим отворив о. Протоігумен дискусюю.

О. Каровець промовляє за просьбою обох Отців Місіонарів і, оскільки се можливе, поручає їх просьбу до здійсненя ще сего року, іменно дати о. Шкирпанови двох свьященників, а о. Дидикови одного свьященника і клериків.

О. Фідик запитує о. Шкирпана, які підстави і забезпеченя має місія в Бразилії.

О. Маліцький простує висказ о. Шкирпана о обоятности Заряду Чина для місії, если на їх просьби не післано їм помочи і заключає, що трудности і відмови не належить уважати за байдужність, але дбалість о добро Провінції не дозволила Зарядови учинити їх просьби.

О. Лончина звертає увагу на вимоги тих, що були би до висланя.

О. Шкирпан висказує готовість деяких на місию і просить послати з того монастиря, де є більше.

О. Калиш заявляє, що Чин хоче піддержати місії, уважаючи, що Слава Божа вимагає праці місійної – і лишає Зарядови спосіб сего піддержаня.

О. Дацій підніс, що місії, если мають мати будучність, то треба їм дати, конечно дати, се, чого они не мають, се є, треба їх зорганізувати по мисли наших Конституцій.

О. Каровець підносить, що жаден Чин не висилає відразу великого числа людей, але помалу отвираючи Провінції. І ми давали поміч нашим місіям і можемо їх скріпити і отворити тим чином нові Провінції.

О. Калиш згоджуєть ся з поглядами о. Дація і зауважує, що условія місий не відповідні. Піддає, що лучше би було централізувати дома місійні, щоби в них заховано дисципліну законну.

О. Тисовский пояснює заміти о. Дація і каже, що люди заняті працею місійною, вислані там через Чин мають особлившу до того поміч Божу.

О. Каровець поясняє свій висказ твореня нових Провінцій. І по монастирях і то більших є монахи, що не заховують дисципліни законної і стоять нисше від місіонарів в Бразилії, чи Канаді.

О. Маліцький поясняє що ходить о засаду твореня домів місійних яко монастирів, а не домів чисто парохіяльних.

О. Протоігумен поясняє стан місий в Канаді що до житя духовного. Монахи робили там реколекції по монастирях других Чинів.

О. Шкирпан поясняє, чому отворено другий дім.

- О. Дидик простує деякі твердження бесідників.
 - О. Протоігумен говорить, що в Канаді і в Бразилії є центральні доми.
 - О. Дацій жадає дефінітивного порішення місій що до їх організації по мисли Конституцій.
- Позаяк вже 7 година, закінчено засіданє і о. Протоігумен заповів нове засіданє на год. 9 завтра.

Засіданє IX – 9 год. рано – 13 серпня

- О. Протоігумен отвирає дальшу дискусію над справою місій.
- О. Ткачук підносить, щоби не отвирати нових станцій місій, де лиш один свьашченник мав би позіставати, хочби того жадали тамошні єпископи.
- О. Соколовский за тим, щоби в Америці засновувати юніорат не тут, бо у нас нема місця в Крехові.
- О. Калиш за тим, щоби не давати ніякого позору до обмов і вносить, щоби Капітула висказала свою подяку делеґатови Апостольському в Канаді за єго прихильність для нас в Канаді.
- О. Протоігумен ставить від комісії духовної внесене: «Капітула виражає гораче бажанє, щоби піддержувати вспомагати і розвивати нашу Місію в Канаді о скілько се можливе без шкоди нашої Провінції».
- За внесенєм 16 голосів, протів 2.
- Внесене о. Дація: «Капітула поручає отворити безпроводочно Провінцію Канадійську».
- За внесенєм 5 голосів, 13 протів.
- Внесене що до місії Бразилійскої: «Капітула поручає о. Настоятелеви місії в Бразилії, щоби постарав ся з Правительства о признанє права корпорації нашому Чинови і переписав набутий реальности на власність тої ж корпорації».
- За внесенєм було 18 голосів.
- Рівночасно поручає Капітула Зарядови Чина, щоби вспомиг місію бразилійську після можливости.

За внесенєм голосувало 16, протів 2.

На тім засіданє закінчено, а о. Протоігумен заповів засіданє по пів годині, з слідуочим порядком:

1. Наглі внесеня, як они вплинуть.
2. Відчитанє протоколу і підписанє єго.
3. Замкненє Собору – промовою о. Протоігумена.
4. Подяка Господу Богу в церкві.

Засіданє X

Понеже не було ніяких внесень, відчитано протокол, котрий Отці приймають і підписують:

- о. Плятонід Філяс ЧСВВ, Предсідатель собору – Протоігумен
- о. Єронім Маліцкий ЧСВВ, Асистент собору і Протоконзультор Провінції
- о. Марко Галущинський ЧСВВ, Асистент собору і Ігумен Крехівський
- о. Павло Демчук ЧСВВ, Секретар Капітули
- о. Макарий Каровець ЧСВВ, Заст. Секретара
- о. Юліян Дацій ЧСВВ, дел. мон. Крист.
- о. Мелетий Лончина ЧСВВ, Конзультор і Ігум. монаст. Львівського
- о. Дионізій Ткачук ЧСВВ, Конз. Чина
- о. Ігнатий Тисовский, ЧСВВ, Ігумен Дрогобицкий
- о. Маріян Повх ЧСВВ, Ігумен монастиря Буцацкого
- о. Анастазій Калиш ЧСВВ, Секретар Провінції – Ігумен Жовківського м.
- о. Софрон Соколовский ЧСВВ, Відпоручник мон. Крехівського
- о. Віталій Градюк, Ігумен монаст. Лаврівського
- о. Онуфрий Бурдяк ЧСВВ, Ігумен монастиря Кристинопільського
- о. Мартирий Котович ЧСВВ, відпоручник мон. Жовківського
- о. Виссаріон Фідик, Ігумен монаст. Михайловецкого
- о. Й. Пеленьский ЧСВВ, відпоручник мон. Львівського
- о. Євген Нищий ЧСВВ, Ігумен монаст. Краснопуцївського.

Джерело: ЛННБ ВР. Ф. 3. Спр.130. Арк. 106зв.–112зв.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

- ЛННБ ВР – Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника. Відділ рукописів.
Ваврик, 1958 – Ваврик М. До історії василіянських капітул у Галичині в XVIII – XIX ст. // Записки ЧСВВ. Серія II. Секція II. Т. III (IX). Рим: В-во, оо. Василіян, 1958. С. 46–56.
Патрило, 1992 – Патрило І. Нарис історії Галицької Провінції ЧСВВ // Записки ЧСВВ. Серія II. Секція I. Т. 48. Рим: В-во, оо. Василіян, 1992. С. 301–382.
Підручний, 2017. – Підручний П., П'єтночко Б. Василіянські генеральні капітули від 1617 по 1636 рік // Записки ЧСВВ. Серія II. Секція I. Т. 55. Рим – Львів: Видавництво Отців Василіян «Місіонер», 2017. 510 с.
Wojnar, 1954. – Wojnar M. De capitulis Basilianorum // Analecta OSBM. Ser. II. Sec. I. Vol. III. Romae: PP. Basiliani, 1954. 202 s.

REFERENCES

- LNNB VR – Lviv'ska Nationalna naukova biblioteka imeni V. Stefanyka. Viddil rukopysiv [Vasyl Stefanyk Lviv National Scientific Library of Ukraine. Department of Manuscripts] Fund 3. File 130. [in Ukrainian]
Patrylo, 1992 – Patrylo I. Narys istorii Halyckoj Provincii ChSVV [Sketch of the history of Halych Provincie]. Zapysky ChSVV. ser. II, sec. I, Vol. 48. Rome. PP. Basiliani. 1992. pp. 301–382 [in Ukrainian]
Pidruchnyj, 2017 – Pidruchnyj P. Pietnoczko B. Capitula generalia Basilianorum ab anno 1617 ad annum 1636 [Basilian General Chapters between the years of 1617 and 1636] // Zapysky ChSVV. ser. II, sec. I, Vol. 55. Rome – Lviv. PP. Basiliani «Missioner». 2017. 510 p. [in Ukrainian, Polish, Latin]
Vavryk, 1958 – Vavryk M. Do istorii vasyliianskykh kapitul u Halychyni v XVIII – XIX stolitti [The history of the Basilian capitulates in Galicia in the seventeenth and nineteenth centuries]. Zapysky ChSVV. ser. II, sec. II, Vol. III (IX), issue.1–2. Rome: PP. Basiliani. 1958. pp. 46–68 [in Ukrainian]
Wojnar, 1954 – Wojnar M. De capitulis Basilianorum. Zapysky ChSVV. ser. II, sec. I, Vol. III), Rome: PP. Basiliani. 1954. 202 p. [in Latin]

Стаття надійшла до редакції 20.04.2018 р.